

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ismoilov Ubaydulla Mamat o'g'li

SUYIRLITEPA YODGORLIGIDA OLIB BORILGAN ARXEOLGIK TADQIQOTLAR

VA TOPILGAN AYRIM TANGALAR TAHLILI 11-19

Saidboboyeva Gulzora Nematjonovna

O'ZBEKISTON ELEKTR ENERGETIKA SANOATI RIVOJIDA D.P.ROZITNING O'RNI 20-24

Umarov Sardor Yakubovich

XX ASRNING OXIRI-XXI ASR BOSHIDA GERMANIYA DAVLAT MOLIYASI VA

BIRLASHTIRISHNING MOLIYAVIY OQIBATLARI..... 25-31

Eshonkulov Shaxzod Eshkuvatovich

AHOLINING LOKAL-ETNOGRAFIK GURUHLARI VA ULAR BILAN BOG'LIQ

TOPONIMLAR 32-37

Olimov Nodirbek Anvarjon o'g'li

QO'QON XONLIGI ETNIK HOLATIGA OID MA'LUMOTLAR

(“TARIXI SHOHRUXIY” ASARI MISOLIDA) 38-41

Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Daminova Mashhuraxon

DAVRIY MATBUOT VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI O'RNI..... 42-45

Ahmedov Bahodir Ismailovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIYASINING

TARIXIY BOSQICHLARI 46-55

Ravshanov Mahmud

ALISHER NAVOIYNING ASARLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN

FOYDALANISH MAHORAT: YECHIMLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUV MASALALARI..... 56-59

Asadova Ra'no Baymanovna

O'ZBEKISTON VA HINDISTON O'RTASIDAGI ILM-FAN HAMKORLIGI TARIXI

VA ZAMONAVIY BOSQICHLARI 60-64

Qurbonova Marg'uba

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TIL SIYOSATI EVOLYUTSIYASI

VA MILLIY IDENTITETNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI

(1991–2025 YILLAR TAHLILI) 65-68

Kamolova Habiba Muhammadiyevna

SOBIQ SOVET HOKIMIYATI YILLARIDA SHAHRISABZ IQTISODIY

INFRATUZILMASIDAGI ZIDDIYATLI O'ZGARISHLAR 69-74

Ergashev Umar Kuziyevich

XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGI G'UZOR BEKLIGI AHOLISI

TARIXI (HARDURI ETNOGRAFIK GURUHI MISOLIDA) 75-79

Ergashev Akhror

THE FACTORS THAT HAVE LED TO INTERNAL CRISES IN PAKISTAN,

AND THE SUBSEQUENT STRENGTHENING OF THE MILITARY'S ROLE

IN THE COUNTRY'S POLITICAL LIFE 80-88

<i>Qurbonov Abbos Shonazarovich</i> SUN'YI INTELLEKT YORDAMIDA ARXIV HUJJATLARINI TAHLIL QILISH: YANGI TARIXIY YONDASHUVLAR	89-93
<i>Esanova Nilufar</i> CHET EL INVESTITSİYALARINING O'ZBEKISTON SANOAT SIYOSATIDAGI O'RNI: XALQARO HAMKORLIK TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	94-97
<i>Askarxodjayev Yaminxon Muxammedovich</i> "MAORIF VA O'QUTG'UCHI" JURNALI "MEHNAT MAKTABI NIMA DEMAK?" MAQOLASIDA O'ZBEKISTON SSRDA AMALIY TA'LIM G'OYASINING DASTLABKI NAZARIY ASOSLARI (1925-YIL, 1-SONI MISOLIDA)	98-105
<i>Ismatova Zulfizar</i> O'ZBEK MILLIY KIIYIMLARINING TAVSIFI VA TASNIFI	106-114
<i>Abdualimova Durdona Shavkat qizi</i> G'AZNAVIYLAR QUDRATINING YEMIRILISH NUQTASI.....	115-125
<i>Xadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> YOSHLARNI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH – TADQIQOTLARNING MUHIM YO'NALISHI	126-129
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> ILMIY RAHBARLIK VA INNOVATSION BOSHQARUVDA O'ZBEK AYOL OLIMALARINING ROLI	130-134
08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI	
<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA GEOLOGIYA VA YENGIL SANOAT TARMOQLARI O'RTASIDAGI INTEGRATSIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	135-142
<i>Jumaniyazov Nodirbek Odilbek o'g'li</i> MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SANOAT TARKIBIY O'ZGARISHLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	143-151
<i>Sharipova Gulchehra Farhod qizi</i> IMPROVING THE PRACTICAL MECHANISM OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT BASED ON FOREIGN EXPERIENCE: IN THE CASE OF JAPAN	152-157
<i>Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li</i> MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA MAHALLIY BOSHQARUV TIZIMLARIDA SUN'IY INTELLEKT QO'LLASH TAJRIBASI: O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	158-162
<i>Sharopov Nurmuhammad Bobirovich</i> DAVLAT SIYOSATI VA YASHIL IQTISODIYOT: SUBSIDİYALAR, SOLIQ VA RAG'BATLAR	163-166
<i>Ibragimov Nodir Nusriddinovich</i> AGRAR SEKTORNI INNOVATSION RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA EKONOMETRIK PROGNOZLASH USHLARINING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	167-174

<i>Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich</i> CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH HAJMINI OSHIRISHDA BOZOR MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	175-179
--	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Raupova Ra'no Sohibovna</i> GLOBALASHUV VA AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA IBN SINO MEROSIDAN FOYDALANISH.....	180-184
<i>Mamayusupov Umidjon Kurbanovich</i> JAMIYATNI BOSHQARISHDA ILMIY BASHORATNING METODOLOGIK VA PROGNOSTIK VAZIFALARI	185-189
<i>Ergashev Ozodbek Shavkatovich</i> YANGI DAVR G'ARB FALSAFASIDA INSON MUAMMOSI	190-194
<i>Alimova Shaxnoza Xamidovna</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN YOSHLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI TO'LAQONLI ISHTIROKI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	195-205
<i>Tolipov Baxtiyor</i> YOSHLAR IQTISODIY FAOLLIGINING TARIXIY GENEZISI VA RIVOJLANISH OMILLARI	206-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROT TIZIMLARI, MAHSULOTLARI VA XIZMATLARIDAN AXBOROT BIZNESI MUHITINI YARATISH ASOSLARI.....	212-218
<i>Abdullayeva Ziyoda Nabiyevna</i> RAQAMLI JAMIYATDA AXLOQIY ISHONCHNI AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMI	219-225
<i>Yekubova Mavluda Iskandarovna</i> RAQAMLASHGAN JAMIYATDA KOMMUNIKATIV REALLIK VA KOMMUNIKATIV RATSIONALLIK	226-232
<i>Madraximov Atabek Abduraximovich</i> EKOLOGIK TARBIYA HAMDA BILIM – EKOLOGIK MADANIYAT POYDEVORI	233-238
<i>Рахматов Нуриддин Негкадамович</i> МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ В ТВОРЧЕСТВЕ ХУСЕЙНА ВОИЗА КАШИФИ	239-243
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLAR ORASIDA GIYOHVAND MODDALAR VA SPIRTLILIKLARGA QIZIQISHNING IJTIMOYIY SABAB VA OQIBATLARI	244-247
<i>Xudoykulov Azamat Beshumovich, Saidov Shomahmud Azamat o'g'li</i> INSON FALSAFASI	248-252
<i>Baratova Madina Xasanovna</i> KAMBAG'AL OILA FARZANDLARINING IJTIMOYIY FAOLLIGINI TA'MINLASH: INDIVIDUAL VA IJTIMOYIY OMILLAR	253-259
<i>Ismoilov Maxamadixon Isroilovich</i> IQTISODIY ADOLAT VA FAROVONLIK FALSAFASI: ETIK TAMOIYILLAR VA IJTIMOYIY NOMUTANOSIBLIKLAR TAHLILI	260-269
<i>Obidov Asliddin Shavkatovich</i> COSMIC UNITY AND MORAL CONSCIOUSNESS: REINTERPRETING FARGHANI'S COSMOLOGY THROUGH CHITTICK'S LENS	270-274

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Kaniyazova Jupargul Orinbayevna</i> THE RETROSPECTIVE PLOT IN THE SHORT NOVELS OF CH. AITMATOV	275-280
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СРАВНЕНИЯ НА ЛЕКСИЧЕСКОМ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОМ И МОРФОЛОГИЧЕСКОМ УРОВНЯХ (НА МАТЕРИАЛЕ РАССКАЗОВ А. И. КУПРИНА)	281-285
<i>Sanaqulova Fayoza</i> REKLAMA MATNLARIDA METAFORA TURLARI VA YONDOSH HODISALAR	286-289
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE THEME OF EXILE AND ALIENATION IN BYRON'S POETRY	290-293
<i>Norqobilova Nigora Uralovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI OLQISH VA QARG'ISH SO'ZLARING LINGVOMADANIY SHARTLANISHI	294-298
<i>Ahmedova Fayyoza Rashidovna</i> O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM RIVOJLANISHINING INFRATUZILMAVIY, RAQAMLI VA SOTSIOMADANIY DRAYVERLARI	299-306
<i>Elmuratova Zamira Khodjamuratovna</i> SOME PECULARITIES OF ENGLISH, KARAKALPAK AND TURKMEN PROVERBS ABOUT LABOR	307-310

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Sultanova Sabohat Alisherovna</i> FURTHER DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE FOR ASSESSMENT OF REGULATORY IMPACT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AS AN ELEMENT OF "SMART REGULATION"	311-317
<i>Qushboqov Shohrux Xasan o'g'li</i> JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARINING TURLARI VA ULARNING FUQAROLIK-HUQUQIY MAQOMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI BORASIDA AYRIM MULOHAZALAR	318-328
<i>Egamberdiyev Vohidjon Otabekovich</i> JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARIDAN OZOD ETILGAN SHAXSLARNI IJTIMOY REABILITATSIYA QILISH VA MOSLASHTIRISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH	329-339
<i>Xushvaqtov O'tkir Temirovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILADIGAN JINOYATLAR PROFILAKTIKASI BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIK NORMALARI TAHLILI	340-346
<i>Leonid Khvan Borisovich, Zilola Gulimova</i> THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION	347-353
<i>Normatova Shirin Abdalnabiyevna</i> XOTIN-QIZLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKKA QARSHI KURASH BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIKDAGI BO'SHLIQLAR TAHLILI	354-362

<i>Каюмова Асая Султномуродовна</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ РЕФОРМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	363-368
<i>Abdullayeva Sabohat Asatullo qizi</i> KRIPTOAKTIVLARGA OID JINOYATLAR VA XALQARO HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ...	369-377
<i>Imomniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> VIRTUAL MULKNING HUQUQIY REJIMI: SUI GENERIS YONDASHUV	378-392
<i>Amonov Zavqiddin</i> ISLOM HUQUQIDA MULKIY HUQUQLAR PARADIGMASI	393-400
<i>Saidmuradov Najmiddin Nabijonovich</i> YUQORI INSTANSIYA SUDLARIDA PROKUROR ISHTIROKINING JINOYAT-PROTSESSUAL JIHATLARI	401-405
<i>Makhmudjanova Mokhirakhon</i> ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN ENSURING GENDER EQUALITY	406-411
<i>Нормуродова Азиза Азимжон кизи</i> СЕКСУАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИЗОБРАЖЕНИЙ: ПОНЯТИЕ, ФОРМЫ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ	412-418

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Utkirov Nusrat</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA HARAKAT SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA MUAMMOLI- MODULLI YONDASHUVLAR	419-424
<i>Jamolova Shahlo Qobilovna</i> BO'LAJAK FIZIKA FANI O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI DASTURIY TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANIB RIVOJLANTIRISH METODIKASI ("REAL GAZLAR. MOLEKULALARARO O'ZARO TA'SIR. REAL GAZLAR. VAN-DER-VAALS TENGLAMASI" MAVZU MISOLIDA)	425-428
<i>Rasulova Moxidil</i> TIBBIYOT TA'LIMI TIZIMIDA FUNDAMENTAL FANLARNI O'ZLASHTIRISHDA TALABALAR BILIMINI BAHOLASHNING ASOSIY SABABLARI VA DIDAKTIK IMKONIYATLARI	429-438
<i>Ismailov Oybek Abdurasulovich</i> ANESTEZIOLOGIYA FANINI O'QITISHDA ENTRUSTABLE PROFESSIONAL ACTIVITIES (EPA) TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANIB TALABALARGA MALAKAVIY TA'LIM BERISH	439-445
<i>Davlatova Nilufar Vosiljonovna</i> BO'LAJAK IQTISODCHI MUTAXASSISLARNING KREATIV IQTISODIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHDA PROBLEMALI VA LOYIHALI O'QITISH TEXNOLOGIYALARI	446-449

Received: 20 October 2025
Accepted: 15 November 2025
Published: 30 November 2025

Article / Original Paper

FULL PARTICIPATION OF YOUTH WITH DISABILITIES IN SOCIETY: PROBLEMS AND SOLUTIONS

Alimova Shakhnoza Khamidovna

Tashkent University of Information Technologies
named after Muhammad al-Khwarizmi,

Associate Professor of the Department of Physical Culture and Humanities

Abstract. This article is dedicated to the problems and solutions associated with the full participation of young people with disabilities in society. The article examines the main barriers faced by young people with disabilities in areas such as education, employment, participation in social activities, and cultural life. It also proposes solutions aimed at addressing these problems, such as inclusive education, creating accessible jobs, improving social programs, and raising public awareness. The article discusses the role and responsibility of the state, non-governmental organizations, and society in ensuring the integration of young people with disabilities into society.

Keywords: disability, Convention on the Rights of Persons with Disabilities, "Uzbekistan - 2030" Strategy, social protection, socio-political factors, social integration, social relations, socialization, Rights of persons with disabilities, social state, inclusive society, social service, social policy, national Concept.

NOGIRONLIGI BO'LGAN YOSHLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI TO'LAQONLI ISHTIROKI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Alimova Shaxnoza Xamidovna

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent

axborot texnologiyalari universiteti

Jismoniy madaniyat va gumanitar fanlar kafedrasida dotsenti

Annotatsiya. Mazkur maqola nogironligi bo'lgan yoshlarning jamiyat hayotidagi to'laqonli ishtiroki bilan bog'liq muammolar va ularning yechimlariga bag'ishlangan. Maqolada nogironligi bo'lgan yoshlarning ta'lim olish, ish bilan ta'minlanish, ijtimoiy faoliyatda qatnashish va madaniy hayotda ishtirok etish kabi sohalaridagi asosiy to'siqlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ushbu muammolarni hal etishga qaratilgan inklyuziv ta'lim, qulay ish o'rinlari yaratish, ijtimoiy dasturlarni takomillashtirish va jamoatchilik ongini oshirish kabi yechimlar taklif etiladi. Maqolada nogironligi bo'lgan yoshlarning jamiyatga integratsiyalashuvini ta'minlash uchun davlat, nodavlat tashkilotlar va jamiyatning o'rni va mas'uliyati haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: nogironlik, Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiya, "O'zbekiston — 2030" strategiyasi, ijtimoiy himoya, ijtimoiy-siyosiy omillar, jamiyatga integratsiyalashuv, ijtimoiy munosabatlar, ijtimoiylashuv, nogironlar huquqlari, ijtimoiy davlat, inklyuziv jamiyat, ijtimoiy xizmat, ijtimoiy siyosat, milliy konsepsiya.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI10Y2025N31>

Kirish. Ma'lumki, hozirda dunyoda 1 milliarddan ortiq nogironlar mavjud. Nogironligi bo'lgan yoshlarning huquqlarini himoya qilish, ta'lim olishiga, sog'lig'ini saqlashiga, mehnat faoliyatini amalga oshirishiga, o'zi va oilasi uchun munosib turmush sharoitiga ega bo'lishiga ko'maklashish hamda ijtimoiy himoya bo'yicha huquqiy kafolatlar yaratish bugungi kunning eng muhim masalalaridan biriga aylangan. Shuning uchun ham 2006-yil 13-dekabr kuni BMT 61/106-Rezolyutsiyasi bilan «Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiya» hamda

«Nogironlarning huquqlari to'g'risidagi Konvensiyaga Fakultativ protokol»[4] kabi xalqaro hujjatlar qabul qilingan.

Jahon hamjamiyati tomonidan inson huquqlari tizimida nogironlarni qo'llab-quvvatlash va himoya qilish mexanizmlarini ishlab chiqish, kafolatlangan huquq va erkinliklarini amalda ro'yobga chiqarish uchun teng imkoniyatlar yaratish, nogironligi bo'lgan shaxslarga kamsitish nazari bilan qarashga chek qo'yuvchi choralarni amalga oshirish, jamiyat hayotidagi faol ishtirokini qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, fuqarolik, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlari ta'minlanishini kafolatlovchi, shuningdek, bu boradagi jismoniy, moddiy va ruhiy to'siqlarni yo'q qiluvchi qonunlar va dasturlar qabul qilinishi masalalariga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Jahon hamjamiyatida nogironligi bo'lgan yoshlarning oshib borayotgani, ularning inklyuziyasi, bandligini ta'minlash, ijtimoiy himoya tizimida yillar davomida to'plangan va yechimini topmagan qator kamchiliklar va muammolar katta tashvish uyg'otmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Nogironligi bor yoshlar ijtimoiylashuvining ilmiy-falsafiy jihatdan o'rganishda nogironligi bor yoshlar ijtimoiylashuvining zamonaviy tajribasini o'rganib, tadqiq qilishdan iborat. Buning uchun tadqiqot metodologiyasini tashkil etuvchi tizimli tahlil, analiz va sintez, induksiya va deduksiya, taqqoslash, tasniflash, umumlashtirish hamda tizimlashtirish kabi nazariy usullardan foydalanildi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Nogironligi bo'lgan yoshlarning hayoti va muammolari ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Masalan, ba'zi olimlar ularning jamiyat bilan qanday munosabatda bo'lishini, boshqalari esa ta'lim olish imkoniyatlarini tadqiq qilgan. Shuningdek, ularning ruhiyati va o'qitish usullari ham alohida e'tiborda bo'lgan. Kasb tanlash va ishga joylashish masalalari ham chetda qolmagan.

Lekin, nogironligi bo'lgan yoshlarning jamiyatga to'liq moslashishi hali ham yetarlicha o'rganilmagan. Ularning zamonaviy hayotdagi tajribalari, qiyinchiliklari va imkoniyatlari haqida yanada ko'proq ma'lumotga ega bo'lishimiz kerak.

Shu sababli, nogironligi bo'lgan yoshlarning jamiyatga moslashish jarayonini ilmiy va falsafiy nuqtai nazardan chuqurroq o'rganish zarur. Bu ularga yordam berish va jamiyatda o'z o'rinlarini topishlariga ko'maklashish uchun muhimdir.

Muhokama. Har bir jamiyatning taraqqiyoti uning barcha a'zolarining, shu jumladan, nogironligi bo'lgan shaxslarning ham jamiyat hayotida to'laqonli ishtirok etishiga bog'liq. O'zbekistonda ham nogironligi bo'lgan yoshlarning huquqlarini ta'minlash, ularning jamiyatga integratsiyalashuvi va to'laqonli ishtirokini rag'batlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Biroq, bu borada hali yechimini kutayotgan muammolar mavjud.

Mamlakatimizda nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy himoya qilish borasida salmoqli ishlar amalga oshirilayotgan bo'lsa-da "nogironlarga ta'lim berish va ularni ishga joylashtirishning amaldagi tizimi zamonaviy talablarga javob bermaydi. Nogironlarni mehnat faoliyatiga jalb etish o'rtacha 2%ni tashkil qiladi, bu mas'ul idoralarning ushbu sohadagi ishi qoniqarsizligidan dalolat beradi"[10]. Shu sababli, bugungi kunda nogironligi bo'lgan yoshlarning turmush darajasi va sifatini yanada yaxshilash, ularga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish, ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini amalda ro'yobga chiqarishga, jamiyatga moslashuvi va ijtimoiylashuviga, ta'lim olishi, kasbiy, shaxsiy imkoniyatlarini namoyon etishi, jamiyatda to'laqonli shaxs sifatida faoliyat ko'rsatishi, faol

fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga ko'maklashish nihoyatda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston Respublikasida "Nogironlarni ijtimoiy himoya qilish to'g'risida"gi, "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi, 2020-yil 15-oktyabrda qabul qilingan "Nogironligi bo'lgan yoshlarning huquqlari to'g'risida"gi qonunlar, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni, 2017-yil 1-dekabrda PF-5270-son "Nogironligi bo'lgan yoshlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2017-yil 5-iyuldagi PF-5106-son "Yoshlarga oid davlat siyosatini samaradorligini oshirish va O'zbekiston Yoshlar Ittifoqi faoliyatini" qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi farmonlari, ayniqsa, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PF-158-son farmoniga muvofiq tasdiqlangan "O'zbekiston — 2030" strategiyasi va mavzuga oid boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda mazkur dissertatsiya muayyan darajada xizmat qiladi. Mamlakatimizda 2024-yilda o'tkazilgan Parlament saylovlarida ishtirok etish uchun 29350 nafar ro'yxatga olingan. Nomzodlar orasida 973 nafar tojik, 588 nafar qozoq, 146 nafar turkman, 141 nafar qirg'iz, 67 nafar rus, shuningdek, mamlakatimizda istiqomat qilayotgan boshqa millat vakillari bor. Joriy yilda inklyuzivlikka alohida e'tibor qaratilganini e'tirof etish mumkin. Qonunchilik palatasi deputatligiga ilk bor 11 nafar, mahalliy Kengashlar deputatligiga esa 605 nafar nogironligi bo'lgan nomzod da'vogarlik qilgan bo'lsa, shundan ilk bor 3 nafar nogironligi bo'lgan shaxslar Qonunchilik palatasi deputati etib saylandi. Bunday rang-baranglik O'zbekistonning ko'p millatli ruhining yorqin ramzi bo'lib, unda barcha ijtimoiy va etnik guruhlar vakillari mamlakat siyosiy hayotida faol ishtirok etishi mumkinligi nogironligi bor shaxslarning ijtimoiylashuvi qay darajada muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatib turibdi.

O'zbekistonda nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlarini himoya qilish va ular uchun teng imkoniyatlar yaratish borasida muayyan ishlar amalga oshirilmoqda. Biroq, bu borada yechimini kutayotgan muammolar ham mavjud.

Nogironlik – bu biopsixosotsial hodisa bo'lgani uchun faqat tabiatga tayanib qolmasdan, muammoning ijtimoiy xususiyatlariga ham e'tibor qaratish zarur hisoblanadi.

Bugungi kunda O'zbekistonda kechayotgan demokratik jarayonlar, keng ko'lamdagi islohotlar istiqboli jamiyatning asosiy bunyodkor kuchi bo'lgan barcha yoshlarning ijtimoiylashuvi, faolligi, bilim va salohiyati, mehnati va tashabbuskorligi, milliy g'oya, demokratik qadriyat, milliy an'analarga sodiqlik ruhida tarbiyalashga ko'p jihatdan bog'liq. Ushbu jarayonlarni amalga oshirishda nogironligi bo'lgan yoshlarning ham alohida o'rni bor. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yil I choragi yakuniga ko'ra, O'zbekistonda nogironligi bo'lgan shaxslar soni 1 031 609 nafarni yoki O'zbekiston aholisining 2,7 foizini tashkil etadi. Nogironligi bo'lgan shaxslarning 173 285 nafari 18 yoshgacha bo'lgan bolalarni, 94 722 nafari – I guruh, 695 372 nafari – II guruh, 67 006 nafari – III guruh nogironligini tashkil qiladi. Nogironligi bo'lganlarning 465 645 nafari yoki 45 % ayollar, 565 964 nafari yoki 55 % erkaklar hisoblanadi. Nogironligi bo'lganlarning yoshi bo'yicha eng yuqori ko'rsatkich 30 yoshdan pensiya yoshigacha bo'lganlarda (493 879 nafar) belgilangan. 2025-yilning o'tgan davri mobaynida tibbiy-ijtimoiy ekspert komissiyalari tomonidan 17 499 nafar shaxslarga birlamchi, 41 487 nafar shaxslarga qayta nogironlik belgilangan. Bunda birlamchi nogironlik asosan qon aylanish a'zolari kasalliklari (2 808), suyak-mushak kasalliklari tizimi kasalliklari (1 900),

tug'ma nuqsonlar (1 724), endokrin kasalliklari (1 580), asab tizimi kasalliklari (1 349) bo'yicha belgilangan.

Nogironligi bo'lgan shaxslar hududlar kesimida eng yuqori ko'rsatkichi Samarqand (110 189), Qashqadaryo (108 041), Farg'ona (94 395), Andijon (88 470) va Surxondaryo (88 470) viloyatlarida, eng past ko'rsatkich esa Sirdaryo (38 123), Jizzax (44 496), Navoiy (48 172) va Buxoro (60 446) viloyatlarida kuzatilgan[16].

So'ngi yillarda Yangi O'zbekistonda davlat tomonidan nogironligi bo'lgan shaxslar, jumladan yoshlar uchun ulkan imtiyoz va sharoitlar yaratib kelinmoqda. Har bir yoshning o'zini jamiyatning to'laqonli a'zosi ekanligini his qilishlariga erishish maqsadida tegishli davlat hokimiyati organlari barcha darajadagi ta'lim muassasalarida nogironligi bo'lgan va rivojlanishida nuqsoni bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuviga xizmat qiladigan zarur shart-sharoitlarni yaratmoqda.

«Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni bilan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida Ijtimoiy himoya milliy Agentligi tashkil etildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev ushbu tizimni tubdan isloh qilish, ijtimoiy yordamning manzilliligi va natijadorligini ta'minlash zarurligini ta'kidlab, 3-dekabr nogironlar kuni munosabati bilan 2022-yil 2-dekabrda qilgan murojaatida jumladan shunday dedi: «Jamiyatimizning ajralmas bir qismi bo'lgan nogironligi bo'lgan fuqarolarning huquq va manfaatlarini ta'minlash, mehnat va turmush sharoitlarini yaxshilash maqsadida keyingi yillarda mamlakatimizda bir qator qonunlar hamda 25 dan ortiq boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilinib, mustahkam qonuniy baza yaratildi. Bu esa mazkur toifa vakillariga tibbiy-ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, ularning bilim olishi, mehnat qilishi, malakali tibbiy xizmatlardan foydalanishi, o'z iste'dod va salohiyatini ro'yobga chiqarishi, muxtasar aytganda, o'zlarini jamiyatimizning to'laqonli a'zosi deb his etishlari uchun yanada qulay sharoitlar yaratish imkonini bermoqda»[17].

Yangi O'zbekistonda nogironligi bo'lgan yoshlarni himoya qilish sohasidagi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri – O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ko'zda tutilgan shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy huquq va erkinliklarini xalqaro huquqning umume'tirof etilgan tamoyillari, me'yorlari hamda O'zbekiston qo'shilgan xalqaro shartnomalarga muvofiq holda, boshqa fuqarolar bilan teng ravishda ta'minlash hisoblanadi.

BMT Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiyasining 2021-yil 7-iyunda O'zbekiston Respublikasi tomonidan ratifikatsiya qilingani ushbu sohada samarali islohotlarni davom ettirishning yorqin namunasi bo'ldi.

Bu haqda so'z yuritganda, albatta, keyingi yillarda mazkur sohada keng qamrovli ishlar amalga oshirildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiyasiga qo'shilishiga oid masala quyidagi dasturiy hujjatlarida:

1. «Nogironligi bo'lgan yoshlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni (PF 5270- son, 2017-yil 1-dekabr);
2. «Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi qabul qilinganining 70 yilligiga bag'ishlangan Tadbirlar dasturi» to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni (PF 5434-son, 2018-yil 5-may);

3. «Inson Huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasining Milliy strategiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni (PF 6012-son, 2020-yil 22-iyun);
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Inson huquqlari bo'yicha Kengashining 2021-yil 22-fevralda bo'lib o'tgan 46-sessiyasidagi nutqida nazarda tutilgan.

So'nggi 5 yil ichida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tashabbusi bilan O'zbekiston Nogironlar huquqlari to'g'risidagi xalqaro Konvensiyani (NHK) ratifikatsiya qildi, mamlakatimiz Osiyo-Tinch okeani mintaqasida nogironlarning asl huquqlarini ta'minlash bo'yicha Inchxon strategiyasiga qo'shildi, ikkita yangi «Nogironlar huquqlari to'g'risida»gi hamda «Keksalar, nogironlar va aholining boshqa ijtimoiy zaif toifalari uchun ijtimoiy xizmatlar to'g'risida»gi Qonunlar qabul qilindi.

Mazkur qonun hujjatlari inson huquqlari bo'yicha xalqaro shartnomalarda aks ettirilgan nogironlarning huquqlarini ta'minlashga oid asosiy tamoyillarni, shu jumladan, nogironlarning qadr-qimmatini, mustaqilligini, tanlash erkinligini hurmatlash; nogironlik tufayli kamsitish holatlariga yo'l qo'ymaslik; inson huquq va erkinliklarini amalga oshirishda imkoniyatlarning tengligi; nogiron bolalarning rivojlanayotgan qobiliyatlarini hurmat qilish va ularning individualligini saqlab qolish huquqi; nogironlar uchun turli obyektlar va xizmatlardan to'siqsiz to'laqonli foydalanish imkoniyatining mavjudligi; nogironlarni jamiyat va davlat hayotiga jalb qilish kabi tamoyillarni o'zida mujassam etdi.

Nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvining ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy omillari sifatida ularning jamiyat hayotida to'laqonli ishtirok etishlari, o'zlarining huquq va erkinliklaridan keng foydalanishlari, ijtimoiy munosabatlarda faollik ko'rsatishlari hamda ijtimoiy muammolarga yechim topishlari uchun zarur bo'lgan shart-sharoit va imkoniyatlar kabilarni ko'rsatish mumkin. Fikrimizcha, nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvining ijtimoiy-iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy omillarini quyidagicha tasniflash mumkin:

- Ijtimoiy-iqtisodiy omillar: nogironligi bo'lgan yoshlarning ish bilan ta'minlanishi, maoshlarining adolatli va insonparvarligi, ish joylarida ularga ko'rsatiladigan munosabat va muomala, ishga joylashtirish va kasbiy rivojlanish uchun ko'rsatiladigan yordam va xizmatlar, ish boshqaruvida ularning huquq va manfaatlarini ta'minlash, ish joylarida ularning salomatligi va xavfsizligini kafolatlash va boshqalar.

- Ijtimoiy-siyosiy omillar: nogironligi bo'lgan yoshlarning ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy ta'minot, madaniy hayot, siyosiy jarayonlarda ishtirokini ta'minlash, ularning ijtimoiy munosabatlarda o'z fikr-mulohazalarini ifodalashga erishish bo'yicha ularni ijtimoiy himoya qilish va huquqlarini himoyalash uchun ko'rsatiladigan yuridik yordam va boshqalar[15].

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 21-iyundagi «Nogironligi bo'lgan Yoshlarni Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamentlarini tasdiqlash to'g'risida»gi 341-son Qarori, «Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi Xalqaro Pakt» (O'zbekiston Respublikasi uchun 1995-yil 28-dekabrda kuchga kirgan)[3], BMTning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiyasi (O'zbekiston Respublikasi uchun 2021-yil 28-iyuldan kuchga kirgan)[5] va boshqa xalqaro huquqiy hujjatlar nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvining ijtimoiy-iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy huquqlarini ta'minlash va kafolatlashning asosiy me'yori va huquqiy asosi bo'lib xizmat qiladi.

Nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuviga ta'sir qiluvchi omillar juda ko'p qirrali bo'lib, ularni har jihatdan alohida-alohida ko'rib chiqish mumkin. Jumladan, ijtimoiy-iqtisodiy omillarga nogironligi bo'lgan yoshlarga asbob-uskunalar va mehnat qurollarini xarid qilish uchun subsidiya ajratish, ishga joylashish imkoniyatlarini yaratish va kasbiy tayyorgarlik kabi masalalar kiradi.

Nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvning shaxslararo mexanizmi insonning o'zi uchun subyektiv ahamiyatga ega bo'lgan shaxslar bilan o'zaro munosabati jarayonida funksiyalarni bajaradi va empatiya va identifikatsiya tufayli shaxslararo o'tkazishning psixologik mexanizmini ifodalaydi. Ota-onalar, sevimli o'qituvchi, hurmatli kattalar, hamkasblar, bir xil yoki qarama-qarshi jinsdagi tengdoshlar muhim shaxslar bo'lishi mumkin.

Nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuvi murakkab kechadigan jarayon bo'lib, unga nafaqat oila bilan bir qatorda ta'lim muassasalari – bolalar bog'chalari, maktablar, o'rta va oliy o'quv yurtlari, balki ularning ijtimoiy infrastrukturadan to'sqinliksiz foydalanishi uchun yaratilgan shart-sharoitlari ham katta ta'sir ko'rsatadi.

Nogironlikni ijtimoiy hodisa sifatida o'rganish alohida ma'noga ega bo'lib, uning dolzarbligi bir qator omillar bilan belgilanadi:

Birinchidan, nogironlikni ajralmas ijtimoiy hodisa sifatida ijtimoiy-falsafiy tushunish zarurati bo'lib, uning mavjudligi jamiyat hayotining barcha sohalariga va institutlarga ta'sir qiladi.

Ikkinchidan, nogironlikni ijtimoiy hodisa sifatida keng falsafiy o'rganish kontekstiga kiritish maqsadga muvofiqligi va ijtimoiy-falsafiy masalalar sohasida «nogironlik» toifasi sanaladi. «Nogironlik» so'zi o'zining polisemantik mazmuni tufayli aniq terminologik noaniqlikka ega. Mavjud ta'riflarni tahlil qilish nogironlikning ijtimoiy hodisasini ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan umumlashtirish va aniqlash uchun kategorik yondashuv orqali nogironlik ta'riflarini tasniflash imkoniyati haqida taxmin qilish imkonini beradi. Qolaversa, o'zbek tilidagi nogironlik hodisasini tahlil qilish bilan nogironlik muammosini shakllantirishdan uni amalga oshirishning mantiqiy yakunigacha bo'lgan yo'lda falsafiy munozara olib borish nazariy nuqtai nazardan muhim ko'rinadi.

Uchinchidan, zamonaviy O'zbekiston jamiyatining nogironlar va nogiron bo'lmagan qismi o'rtasidagi munosabatlarda eng yaqqol namoyon bo'ladigan nogironlik fenomenining muammolarini aniqlash va qarama-qarshiliklarini hal etishning ahamiyati.

Nogironlikning ijtimoiy hodisa va ijtimoiy institut sifatida mavjudligi va rivojlanishi turli xil, vaqt bo'yicha tuzilgan qarama-qarshiliklarning paydo bo'lishi va hal qilinishi, ijtimoiy mavjudotning o'ziga xos xususiyatlari va uning darajalari, ijtimoiy, guruh va individual ongning xususiyatlari bilan bog'liq. Bir tomondan, ularning konkretligi, ma'lum darajada tipikligi, ikkinchi tomondan, harakatchanligi va o'zgaruvchanligi ularni tushunish va baholashda dialektik yondashuvni talab qiladi. Ularning mazmunida ma'lum darajada jamiyatdagi tub o'zgarishlarga bog'liq bo'lgan, nogironlar muhitining mavjudligining o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq bo'lgan va guruhli, «korporativ» xususiyatga ega bo'lganlarni ajratib ko'rsatish kerak. Nihoyat, har bir nogironligi bo'lgan kishi yashaydigan individual tabiatning qarama-qarshiliklari, bu ularning mohiyati va namoyon bo'lishining ekzistensial tahliliga ko'proq moyil bo'ladi.

To'rtinchidan, O'zbekistonda nogironligi bo'lgan yoshlarga nisbatan ishlab chiqilgan davlatimiz ijtimoiy siyosatning milliy konsepsiyasining muhim vazifasi bo'lgan nogironligi bo'lgan yoshlarning hayot sifatini oshirishning dolzarb zarurati.

Beshinchidan, nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiy makonga samarali integratsiyalashish yo'llarini izlashga qaratilgan ijtimoiy-falsafiy tadqiqotlar olib borish zarurati. Zamonaviy tarixiy sharoitda mavjud va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tahdidlarni hisobga olgan holda ko'plab ichki ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni hal qilishni jamiyat hayotida barcha a'zolarining to'liq ishtirokisiz tasavvur qilish qiyin. Shu bois nogironlarning turli ijtimoiy guruhlar, davlat muassasalari va idoralari bilan uyg'un munosabatlarini o'rnatish, aholining sog'lom qatlamiga nisbatan moddiy va iqtisodiy ahvolini yaxshilash, ma'naviy-ruhiy, ijtimoiy farovonligini mustahkamlash jarayonlari izchil davom etmoqda.

Oltinchidan, kundalik hayotda nogironlikning turli ko'rinishlarining prakseologik jihatini hisobga olishning ahamiyati. Ijtimoiy hodisa sifatida u ijtimoiy borliq subyekti bo'lgan kishilar ongiga faol ta'sir ko'rsatadi, shuningdek, ijtimoiy amaliyot jarayonlarini o'z mazmunida aks ettiradi, unga jiddiy ta'sir qiladi va turli qarama-qarshiliklarni keltirib chiqaradi. Shuningdek, nogironlikning yashirin, har doim ham tushunib bo'lmaydigan ma'nosi mavjud bo'lib, u odamga «bu» har qanday odam bilan sodir bo'lishi mumkinligini doimiy ravishda eslatishdan iborat bo'lib, bilvosita odamni o'ylashga va sog'lig'ini saqlash, nogironlikning oldini olish uchun amaliy choralar ko'rishga majbur qiladi. Har bir inson salomatligini asrashni tarbiyalash puxta o'ylangan davlat ijtimoiy siyosati bilan uyg'unlashib, mamlakat fuqarolari uchun sog'lom turmush tarzini shakllantirishning jiddiy motivi bo'lishi mumkin[15].

Ayni paytda Yangi O'zbekiston jamiyatida nogironligi bo'lgan yoshlarning ta'lim olishidagi to'siqlar yaxshi o'rganilib, davlat tomonidan ularni bartaraf etish choralari ko'rilmoqda. Biroq, qonunchilikda universitetlar zimmasiga nogironligi bo'lgan talabalarning ta'lim olishi uchun shart-sharoit yaratish majburiyatini yuklagan o'zgartirishlar kiritilganiga qaramay, nogironligi bo'lgan yoshlarning ta'lim olish huquqini amalga oshirish muammosi ayrim ta'lim muassasalari uchun hamon kun tartibidagi dolzarb muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bugungi kunda nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiy-madaniy integratsiyalashuvi muammosi madaniy, sotsiologik va ijtimoiy-pedagogik bilimlar sohasidagi eng dolzarb muammolardan biri sifatida gavdalanmoqda. Aholining aksariyat qismi ijtimoiy taraqqiyotning bugungi tez o'zgaruvchan hayot haqiqatiga qadriyat va maqom-rol nuqtai nazaridan moslashishi juda qiyin kechmoqda. Madaniy va hududiy aloqalarning yo'qolishi, ma'naviy, etnik-madaniy va professional-korporativ hamjamiyat hissi, ushbu muammoni hal qilish uchun mas'ul bo'lgan davlat va jamoat institutlarining noto'g'ri ishlashi fonida shaxsning o'zini o'zi identifikatsiya qilish va o'zini o'zi anglashidagi qiyinchiliklar, inson ijtimoiy hayotining asosiy sohalarida ijtimoiy keskinlik va shaxsiy norozilikning kuchayishi holatlari kuzatilmoqda. Bunday sharoitda madaniy va dam olish faoliyati muhim ijtimoiy integratsiya potensialiga ega bo'lib, bu esa shaxsiy mavjudlikning ta'lim, kasbiy va boshqa ijtimoiy-kommunikativ muhiti doirasida yuzaga keladigan yuqorida ko'rsatilgan shartlarning yetishmasligini qoplashga qodir.

Nogironlarning jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi ijtimoiy munosabatlarni, davlatning ijtimoiy funksiyalarini ishlab chiqilgan ijtimoiy siyosat chora-tadbirlari va qonun hujjatlarida nazarda tutilgan nogironlikni ijtimoiy ta'minlash asosida birgalikda amalga oshirish samarasidir.

Eng keng tarqalgan stereotiplardan biri bu barcha nogironlar o'zlarining minimal ehtiyojlarini ta'minlashga qaratilgan ijtimoiy yordamga muhtoj degan fikrdir. Shu bilan birga, nogironlar turli xil ehtiyoj va qiziqishlarga ega bo'lgan katta ijtimoiy guruhdir, ular jamiyat tomonidan taklif qilinadigan yangiliklarga boshqacha munosabatda bo'lishadi. Nogironlar, boshqa shaxslar kabi, o'zlarining imkoniyatlarini, istiqbollari va jamiyatdagi rolini boshqacha baholaydilar.

O'zlariga nisbatan e'tiborni susayganligini his qilgan nogironlar ayrim hollarda jamiyat bilan aloqalarini ixtiyoriy ravishda uzadilar. Nogironning passiv turmush tarzi asta-sekin rivojlanadi va uning ijtimoiy faolligi pasayadi.

Nogironlarning jamiyatga integratsiyalashuvi va ularning hayot sifatini yaxshilash bilan bog'liq bo'lganligi sababli, nogironlarning faolligini oshirishda fuqarolik institutlarining roli muhim mavzudir. Fuqarolik institutlari ijtimoiy xizmatlardan foydalanish, ta'lim va bandlikni ta'minlashda, nogironlarning ijtimoiy ishtiroki va jamiyat hayotida ishtirok etishi uchun shart-sharoit yaratishda asosiy rol o'ynashi mumkin.

Nogironlarning zamonaviy turmush sharoitlariga ijtimoiy moslashuvi muammosi ijtimoiy siyosat sohasidagi eng dolzarb muammolardan biri bo'lib, nogironlik nuqtai nazaridan tub o'zgarishlar munosabati bilan qo'shimcha ahamiyatga ega.

Hozirgi vaqtda nogironlarning ijtimoiy moslashuvi jarayoni bir qator qiyinchiliklarga duch kelmoqda:

- nogironlar o'rtasida hayotdan qoniqish darajasi past;
- o'z-o'zini hurmat qilish ham salbiy dinamikaga ega;
- nogironlarning boshqalar bilan munosabatda bo'lgan muhim muammolari;
- nogironlarning hissiy holati tashvish va kelajakka nisbatan noaniqlik, pessimizm bilan tavsiflanadi.

Nogironlarning jamiyat siyosiy va ijtimoiy hayotidagi ishtiroki qoliplarga, noto'g'ri qarashlarga va nogironlarni chetlab o'tishga qarshi kurashishda katta ahamiyatga ega.

Fuqarolik jamiyati institutlari faoliyatining eng keng tarqalgan yo'nalishlaridan yana biri bu nogironlar va sog'lig'i cheklangan odamlarni qo'llab-quvvatlashdir, chunki hozirgi vaqtda mazkur toifa vakillari hali ham jamiyatning zaif qatlami bo'lib qolmoqda. Turli xil muammolarga duch kelgan nogironlar uchun qulay sharoitlarni ta'minlash nafaqat davlat balki fuqarolik jamiyati institutlari tomonidan ham qo'llab-quvvatlanishi kerak.

Nogironlar bilan ishlaydigan fuqarolik institutlarining faoliyati juda keng va murakkab faoliyat bo'lib, ularning asosiy maqsadi nogironlarning turmush sharoitini yaxshilash, nogironligi bo'lgan shaxslarning jamiyatga integratsiyasini ta'minlash va huquqlarini himoya qilishdir[15].

Yangi O'zbekistonda nogironligi bo'lgan shaxslar orasida faoliyat olib borayotgan fuqarolik institutlari juda ko'p va ularning faoliyati juda xilma-xildir. Ularning asosiy maqsadi nogironlarning hayotiga ijobiy ta'sir ko'rsatish, ularning jamiyatga integratsiyasini ta'minlash, huquqlarini himoya qilish va imkoniyatlarini kengaytirishdan iborat.

Mamlakatimizda nogironlik sohasida 600 ga yaqin nodavlat notijorat tashkilotlar faoliyat yuritmoqda. Ular orasida O'zbekiston nogironlar jamiyati, O'zbekiston nogironlar jamoat fondi, O'zbekiston Nogiron ishbilarmon ayollar milliy assotsiatsiyasi, Nogironligi bo'lgan yoshlar va bolalar markazi, O'zbekistondagi falaj nogiron bolalar va o'smirlarga yordam beruvchi «Umr» jamoatchilik markazi, "Inklyuziv hayot" nogironlar jamoat birlashmasi,

O'zbekiston Ko'zi ojizlar jamiyati, O'zbekiston karlar jamiyati kabi NNTlar bor. Ushbu nodavlat notijorat tashkilotlarining vakillari Konvensiyani ratifikatsiya qilishda faol ishtirok etganliklari muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonini va bu jarayon bilan bog'liq muammolarni o'rganish natijasida quyidagi qator umumiy xulosalarga kelish imkonini beradi:

- Nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvi hamda jamiyat hayotiga moslashuvi keng qamrovli, murakkab, tizimli xarakterga ega jarayon bo'lib u kompleks yondashuvni talab etadi. Mazkur muammolarni o'rganishga bo'lgan ilmiy ehtiyoj zamonaviy ijtimoiy davlat fuqarolik jamiyati sharoitida ro'y berayotgan o'zgarishlar bilan bevosita bog'liq;
- Hozirgi vaqtda nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiy makon bilan eng samarali o'zaro ta'sirini ta'minlaydigan moslashuvchan mexanizmni yaratish muammosi tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Nogironligi bo'lgan yoshlarning yashash muhiti, shart-sharoitlari ularning to'laqonli ijtimoiy rivojlanishiga yetarli darajada moslashtirilmagan. Qator ijtimoiy to'siqlar bunday yoshlarning erkin harakatlanishiga, voqelikni to'liq idrok etishiga, o'z ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy hamda madaniy ehtiyojlarini qondirishga imkon bermaydi. Bu esa, o'z navbatida, nogironligi bo'lgan yoshlarda zaiflik, hayotidan qoniqmaslik, ruhan sinish, tushkunlikka tushish kabi kayfiyatlarning kuchayishiga, oxir-oqibat ularning jamiyat hayotidan begonalashuviga sabab bo'ladi. Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, imkoniyatlarni ro'yobga chiqarish, hayotiy faoliyatidagi cheklovlarni bartaraf etish, to'laqonli turmush tarzi va faol hayot kechirishlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratish maqsadida amalga oshirilayotgan davlat siyosatini yanada kuchaytirish yo'li bilan nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiy faolligini yanada oshirish, ularda mustaqil fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga erishish mumkin bo'ladi;
- Nogiron yoshlarning huquqlarini mustahkamlashga qaratilgan ijtimoiy siyosat nogironlikni baholashning ilmiy asoslangan tizimini ishlab chiqish, nogironlikni belgilash me'yorlari va qoidalarini bosqichma-bosqich qat'iyashtirish, xizmatlardan foydalanish huquqini berish mezonlariga aniqliklar kiritish, xizmatlar ko'rsatish standartlarini belgilash va ularni majburiy qo'llash, mehnat faoliyatini tartibga solish bilan hamohang ravishda amalga oshirilishi va rivojlanishi maqsadga muvofiqdir;
- Nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuvi – bu ijtimoiy hayotga oid bilim va ko'nikmalarni, umumiy qabul qilingan xatti-harakatlar, odatlarini, hayotiy mo'ljallari va qadriyatlarining o'zlashtirish jarayoni bo'lib, ushbu toifadagi yoshlarga ijtimoiy o'zaro munosabatlarning turli holatlarida to'liq ishtirok etish imkonini beradi. Nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuvida ularning tashqi dunyo bilan aloqa, ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish nihoyatda muhim ahamiyat kasb etadi;
- Yangi O'zbekistonda nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvi bilan bog'liq masalalar davlat siyosati markazida ekanligi va ijtimoiy davlat sharoitida ularga bo'lgan e'tiborining tubdan o'zgarishi va kuchayib borishi; nogironligi bo'lgan

yoshlarga oid mavjud huquqiy negizning takomillashib borishi, ularning huquq va erkinliklariga oid konstitutsiyaviy kafolatlar ko'lamini hamda mexanizmlarning kengayib borishi; nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishda, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalarining roli va ta'sirini oshib borishi kabi zamonaviy tendensiyalar barqaror rivojlanishning maqsadlariga erishish doirasida belgilangan inklyuziv taraqqiyotni kengaytirishga, ijtimoiy davlat qurishga yo'naltirilgan demokratik jarayonlarni jadallashtirishga kuchli ta'sir ko'rsatibgina qolmasdan, balki nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishga ko'maklashadi. Bugun mamlakatimizda nogironligi bo'lgan kishilarning davlat hamda mahalliy hokimiyat organlarida faoliyat olib borishi, ijtimoiy hayotga jalb qilinishiga katta e'tibor berilmoqda. Nogironligi bo'lgan shaxslarni siyosiy hayotga jalb qilish, demokratiya ko'lamini kengaytirishga va yanada mustahkamlashga xizmat qiladi, jamiyat barcha a'zolarining siyosiy jarayonlarda teng ishtirok etishini ta'minlaydi hamda qabul qilinayotgan qonunlarning nogironligi bo'lgan shaxslarga nisbatan ta'sirini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

- Ijtimoiy davlat har bir fuqaroning munosib turmush darajasiga erishish, ijtimoiy tengsizlikni yumshatish, muhtojlarga yordam ko'rsatish maqsadida ijtimoiy adolat tamoyillariga muvofiq moddiy boyliklarni adolatli taqsimlashga qaratilgan davlat modelidir. Bunday davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri – inklyuziv jamiyatni rivojlantirishdir. Bugungi kunda inklyuziv jamiyatni rivojlantirish sharoitida nogironligi bo'lgan yoshlarning ijtimoiylashuvi va rehabilitatsiyasida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar joriy etish nihoyatda muhim.

Mamlakatning milliy ustuvor yo'nalishlariga muvofiq keladigan zamonaviy, innovatsion texnologiyalarni joriy etish Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lidagi maqsadlarni muvaffaqiyatli amalga oshirishda dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ushbu texnologiyalarni joriy etish orqali nogironligi bo'lgan yoshlarning sog'lig'ini saqlash, sifatli inklyuziv ta'lim bilan qamrab olish, ishlab chiqarishga jalb etish va samarali bandligini ta'minlash, nogiron yoshlarning jamiyatda ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy ishtirokini kuchaytirish orqali jamiyat a'zolari o'rtasidagi tengsizlikni kamaytirish, hududlarni obodonlashtirishda barqaror texnologiyalarni qo'llash, yashil maydonlar va jamoat joylarida, ayniqsa, nogironligi bo'lgan yoshlarning xavfsiz kirib borishlarini ta'minlashga erishish imkonini yaratadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Inson huquqlari to'g'risidagi umumjahon deklaratsiyasi, 1948 yil 10 dekabr.
2. BMTning Inson huquqlari bo'yicha Oliy komissari boshqarmasi; Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt, 1966 yil 16 dekabr.
3. Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risida Xalqaro Pakt, (1966-yil 16-dekabr, Nyu-York). <https://lex.uz/docs/2686000>
4. Inson huquqlari bo'yicha xalqaro shartnomalar: to'plam/O'zbekcha nashrining mas'ul muharriri L.X.Saidov. -T.: "Adolat", 2004. -520 b.
5. BMT "Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiya" hamda "Nogironlarning huquqlari to'g'risidagi Konvensiyaga Fakultativ protokol" 2006 yil 13 dekabrda 61/106-

- rezolyutsiyasi.-Nogironlar huquqlari to'g'risidagi Konvensiya kitobida // <https://www.undp.org/sites>
6. Yevropa Ittifoqining Asosiy huquqlar bo'yicha agentligi, "Nogironligi bo'lgan shaxslarning siyosiy jarayonlarda ishtirok etish huquqi: Inson huquqlari ko'rsatkichlari", (Vena, 2014 yil).
 7. Yevropa Kengashi Parlament assambleyasining 2039 (2015)1-son Nogironligi bo'lgan shaxslarning teng huquqliligi va ularni teng ravishda qamrab olish to'g'risidagi rezolyutsiyasi, 2014 yil 12 dekabr.
 8. YEKPAning Tenglik va kamsitilmaslik masalalari bo'yicha qo'mitasining "Nogironligi bo'lgan shaxslarning siyosiy huquqlari: demokratiya masalasi" hisoboti, Strasburg, 2015 yil
 9. YEXHTning Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi (DIIHB), "Nogironligi bo'lgan shaxslar va ularning ijtimoiy-siyosiy hayotda ishtirok etish huquqini ta'minlash" (Varshava, 2017 yil sentyabr)
 10. Nogironlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1 avgustdagi 5006-son Farmoyishi//O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 31-son, 774-modda.
 11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 18-yanvardagi "O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida" 23-son Qarori // www.lex.uz
 12. Usmonov M.A. O'zbekistonda keksalar va nogironlarni ijtimoiy himoyalashning tashkiliy-huquqiy muammolari. Yu.f.n...dis. –Toshkent,1995.
 13. Ganiyeva M.X. Sotsiokulturnaya adaptatsiya detey s ogranichennimi vozmojnostyami kak napravleniye sotsialnoy zashiti. Jurnal. Obshestvennoye mneniye. Prava cheloveka. Toshkent-2018. №4. S. 35-45
 14. Xoliqulova X.Y. O'zbekistonda imkoniyati cheklangan shaxslarni himoya qilish siyosati. diss. Toshkent 2018.
 15. Alimova Sh.X. Yangi O'zbekistonda nogironligi bo'lgan yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonlarining ilmiy-falsafiy tahlili. Fal.f.f.d.(PhD)...Diss.- Toshkent, 2025. – 146 b.
 16. <https://ihma.uz>
 17. <https://president.uz/uz/lists/view/5748>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).